

Bilag 5.6: Systematisk liste over listede fuglearter, der forekommer regelmæssigt på ådalsstrækningen

Udarbejdet af DOF v. Henrik Wejdling

Skarv

Forekomst:

Yngler ikke i området. Enkelte fugle fouragerer jævnligt i selve åen.

Forbedringsforslag:

Forbedring af vandkvalitet og dermed rigere fiskeliv kan begunstige arten. Genopretning af afsnørede åslynger kan – afhængig af størrelse – muligvis begunstige arten. Yngel dog næppe realistisk.

Rørdrum

Forekomst:

Ikke konstateret i området med sikkerhed, men findes nu mere eller mindre fast etableret i naboområder.

Forbedringsforslag:

Et scenario med vandstandshævning og tilgroning med rørsump i bl.a. Vrangstrup-området ville begunstige arten (men tilgroning dog til ugunst for vadefugle m.fl.)

Hvid Stork

Forekomst:

Spredte forekomster som følge af forlænget træk. Dog opholdt en ung fugl sig i sommeren 1998 i relativ lang tid ved Vrangstrup.

Forbedringsforslag:

Fugtiggørelse og engdrift, herunder ikke mindst høslæt ville kunne begunstige arten i det omfang den (gen)indvandrer.

Sangsvane

Forekomst:

Forekommer om vinteren i tal på op til 6-700, især omkring Vrangstrup, men også store fouragerende flokke ved Vr. Broby.

Forbedringsforslag:

Vandstandshævning med mere permanente oversvømmelser i vinterhalvåret vil gavne arten. Arten er godt nok under indvandring som ynglefugl, men vil næppe kunne bringes til at yngle i ådalen.

Bramgås

Forekomst:

Meget sporadisk forekomst om vinteren, hvor enkelte fugle forekommer isprængt flokke af andre gæs og svaner.

Forbedringsforslag:

Formodentlig som Sangsvane. Vil ikke kunne bringes til at yngle.

Pibeand

Forekomst:

Forekommer i mindre flokke på især forårstrækket (se også bilag B)

Forbedringsforslag:

Foretrækker tilsyneladende dybtvandede forårs-oversvømmelser (således største forekomster ved oversvømmelser på op til 110 cm – se bilag B). Vil næppe kunne bringes til at yngle.

Spidsand

Forekomst:

Forekommer med enkelte fugle på forårstrækket.

Forbedringsforslag:

Begunstiges af oversvømmelser i ådalen, tilsyneladende med præference for oversvømmelser omkring 40 cm (se bilag B).

Atlingand

Forekomst:

Sjældnen men regelmæssig på forårstrækket. Yngler af og til ved Tystrup-Bavelse/Tamosen.

Forbedringsforslag:

Begunstiges af moderat fugtiggørelse. Kunne muligvis bringes til at yngle, men ville kræve genopretning af åslynger fjernt fra kanosejlads.

Skeand

Forekomst:

Fåtallig trækfugl. Yngler i Tystrup-Bavelse-søernes sydlige ende.

Forbedringsforslag:

Som Atlingand.

Taffeand

Forekomst:

Forekommer sparsomt i selve åen.

Forbedringsforslag:

Kunne muligvis bringes til at yngle i genoprettede, afsnørede åslynger. Rasteforekomster foretrækker vanddybder på 1 meter eller mere ved vinteroversvømmelser (se bilag B).

Troldand

Forekomst:

Forekommer fouragerende i selve åen ved vintertide, men altid i beskedne antal.

Forbedringsforslag:

Sikring af høj vintervandstand vil begunstige artens vinterforekomst. Tvivlsomt, om arten kan bringes til at yngle (de få ynglefokomster i lokalområdet er typisk knyttet til relativt survandede tørvegrave). Rasteforekomster foretrækker vanddybder på 1 meter eller mere ved vinteroversvømmelser (se bilag B).

Hvinand

Forekomst:

Forekommer regelmæssigt fouragerende i selve åen ved vintertide.

Forbedringsforslag:

Yngler i Sverige bl.a. ved roligt strømmende vandløb, og kunne på sigt måske bringes til også at yngle i Susådalen (er under langsom indvandring som ynglefugle i DK). Fordrer kasser eller hule træer som redeplads. Mere ro i yngletiden vil tillige være en forudsætning for indvandring. Rasteforekomster foretrækker vanddybder på 1 meter eller mere ved vinteroversvømmelser (se bilag B).

St. Skallesluger

Forekomst:

Som Hvinand. Yngler med mellemrum i Tystrup Sø.

Forbedringsforslag:

Som Hvinand.

Rød Glente

Forekomst:

Har gjort yngleforsøg i Enemærket. Ses derudover meget sjældent i ådalen.

Forbedringsforslag:

Større ro i Enemærket.

Havørn

Forekomst:

Yngler med 1 par ved Tystrup-Bavelse-søerne og gæster af og til ådalen.

Forbedringsforslag:

Generel øgning af bestandene af svømmefugle i området (ved generel fugtiggørelse) ville begunstige arten.

Rørhøg

Forekomst:

Yngler regelmæssigt i sumpområde ved 'øen' nord for Vrangstrup og derudover muligvis også af og til i selve ådalen.

Forbedringsforslag:

Ville blive begunstiget af mere rørsump i Vrangstrup (redeplacering), men ville også have gavn af eng- og høslætsdrift (fourageringsområder), specielt hvis der skabes mosaik med uudnyttede (rørdækkede) arealer.

Blå Kærhøg

Forekomst:

Nærmest fast forekomst af 1-2 fugle ved Vrangstrup vinteren igennem.

Forbedringsforslag:

Trives fint med varig brak, men ville også nyde godt af eng- og høslætsdrift.

Fiskeørn

Forekomst:

Fouragerer af og til i selve åløbet – specielt ved stærk vind, hvor bølgeslag forstyrrer jagten over de traditionelle søer. Regelmæssig i sensommer og efterår, mere uregelmæssig forår og sommer.

Mulige yngleforekomster ved Tystrup-Bavelse er aldrig dokumenteret ved redefund.

Forbedringsforslag:

Høj vandkvalitet og dermed rigt fiskeliv i åløbet samt mere ro vil gavne arten.

Tårnfalk

Forekomst:

Yngler antageligvis ret almindeligt langs ådalen, idet fouragerende fugle ses jævnligt i denne. Fast vintergæst, især ved lavbundsarealerne ved Vrangstrup.

Forbedringsforslag:

Som Blå Kærhøg.

Lærkefalk

Forekomst:

Mulig yngleforekomst i Enemærket/nordlige del af Næsbyholm Storskov har aldrig kunnet dokumenteres ved redefund. Forekommer fåtalligt med dog regelmæssigt i ådalens nedre forløb.

Forbedringsforslag:

Forbedring af vilkårene for småfugle generelt samt etablering af flere frie vandflader som yngleplads for guldsmed (der udgør en væsentlig fødekilde i sensommeren) vil gavne arten.

Agerhøne

Forekomst:

Yngler almindeligt i hele ådalen, hvor den bl.a. trives relativt godt med varig brak, men gerne i tilknytning til egentlige markarealer.

Forbedringsforslag:

En generel fugtiggørelse af lavbundsarealerne vil være til ugunst for arten, mens udlægning af flere tilgrænsende arealer til eng- og høslætsdrift samt overdrev til gengæld vil gavne den.

Vagtel

Forekomst:

Enkelte syngende hanner høres regelmæssigt langs ådalen, men typisk på de mere højtliggende arealer (gerne i kløver). Yngel ej dokumenteret (næsten umuligt!)

Forbedringsforslag:

Arten foretrækker arealer med meget lav vækst, men dog ikke tætgræssede arealer. Mosaiklandskab med svingende vegetationshøjde vil utvivlsomt gavne arten. Sent-ynglende og tåler derfor ikke tidligt høslæt.

Engsnarre

Forekomst:

Op til tre syngende hanner kan høres i lavbundsarealerne ved Vrangstrup. Yngel ikke påvist (næsten umuligt). Enkelte år tillige syngende han ved Tamosen.

Forbedringsforslag:

Forvaltningsplanen for Engsnarre bør følges (bevare mosaik med enge og områder med højere urtevegetation, sikre Engsnarre-venlige slæt-metoder (slå efter 1. august, 'indefra og ud' i spiral m.v. – se forvaltningsplanen)).

Hjejle

Forekomst:

Efterårsrasteplass for Hjejle findes på meget flade markarealer mellem Veterslev og Høm nord for åløbet. Kan huse op til 200 fugle, som tilbringer dagen her, mens fuglene overvejende fouragerer om natten. Hvorvidt fouragering foregår i ådalen er uvist (da den som nævnt foregår ved nattetide). Hjejlen yngler ikke i området.

Forbedringsforslag:

Eng- og høslætsdrift vil utvivlsomt gavne arten (bedre fourageringsområder). Vil aldrig kunne bringes til at yngle (yngler i DK kun på heder).

Vibe

Forekomst:

Yngler almindeligt – men i hastigt aftagende – på ådalens få, tilbageværende engarealer og i et vist omfang på dyrket jord. Forårs- og efterårsmaksimum på nogle få hundrede fugle især i lavbundsarealerne ved Vrangstrup.

Forbedringsforslag:

Arten vil blive begunstiget ved eng- og høslætsdrift (følg anbefalingerne i handlingsplanen for engfugle).

Engryle

Forekomst:

Meget fåtallig forekomst om foråret (forveksling med racen *alpina* kan ikke udelukkes). Spredte efterårsforekomster utvivlsomt tilhørende *alpina*.

Forbedringsforslag:

Udlægning af ådalen til store, sammenhængende og våde engarealer vil genskabe en biotopstype, hvor Engrylen var udbredt i tidligere tider, hvorfor genindvandring kunne være en mulighed. Men

eftersom arten er i rivende tilbagegang i DK, er genetablering tvivlsom. Under alle omstændigheder bør handlingsplanen for truede engfugle følges i f.m. driften af græsnings- og høslætsenge.

Brushane

Forekomst:

Fåtallig men særdeles regelmæssig forekomst hvert forår langs åbredderne og engene ved Hagbards Høj. Også hanner i pragtdragt forekommer.

Forbedringsforslag:

Brushanen findes i DK i dag næsten udelukkende på strandenge, men eftersom den tilsyneladende er særdeles sårbar overfor høj salinitet, er der meget der tyder på, at dens egentlige præference er udstrakte ferskeenge (hvor den da også tidligere var mere udbredt). Arten vil blive begunstiget af engdrift, men accepterer tilsyneladende også langsomtvoksende, våd brak.

Ikke mindst artens voldsomme tilbagegang taget i betragtning er det yderst tvivlsomt, om man kan få den til at indvandre i ådalen som ynglefugl, men under alle omstændigheder bør handlingsplanens anbefalinger følges. Specielt etablering af områder med høj grundvandstand og pytter i passende afstand fra selve åløbet vil utvivlsomt begunstige arten, da den herved vil kunne komme på afstand af den forstyrrende kanosejlads på selve åløbet.

Dobbeltbekkasin

Forekomst:

Yngler med et ukendt antal par i ådalen med hovedkoncentrationer i Vrangstrup-området og Tamosen.

Forbedringsforslag:

Den af engfuglene, der tåler mest tilgroning/ekstensiv drift med halvhøj urtevegetation, mens den fortrænges ved tilgroning i rørsump. Meget afhængig af høj grundvandstand. Vil blive begunstiget ved fugtiggørelse og ekstensiv engdrift.

Storspove

Forekomst:

Fåtallig men regelmæssig trækgæst, især i sensommeren.

Forbedringsforslag:

Vil næppe kunne bringes til at yngle. Rasteforekomster vil være begunstiget af sent høslæt, da arten gerne fouragerer i sådanne arealer.

Rødben

Forekomst:

Ynglede tidligere almindeligt på engene langs åen i hele ådalen, men er i takt med opgivelse af engdriften praktisk taget forsvundet. Enkelt eller to par dog stadig forekommende på engene syd for Hagbards Høj, hvor også rasteforekomster forekommer i forårs månederne.

Forbedringsforslag:

Ekstensiv engdrift (sent høslæt efterfulgt af ekstensiv græsning) vil begunstige arten (følg handlingsplanens anvisninger). Arten synes ekstremt sårbar overfor forstyrrelser i yngletiden, da den letter og varsler og derved ofte udsættes for rede-prædation. Derfor vigtigt at skabe gode

betingelser for arten i passende afstand fra selve åløbet og dets forstyrrende kanosejlads, f.eks. ved oprensning af afsnørede åslynger, fugtiggørelse og ekstensiv engdrift.

Svaleklire

Forekomst:

Relativt almindeligt forekommende som rastende langs åløbet forår og sensommer, men kun i meget begrænsede antal (typisk 1-2 fugle hist og her).

Forbedringsforslag:

Vil utvivlsomt blive begunstiget af strækninger med tætgræssede åbredder med et vist optråd. Vil ikke kunne bringes til at yngle, da den foretrukne ynglebiotop er skovsøer/moser.

Tinksmed

Forekomst:

Nærmest som Svaleklire – dog et beskedent forårsmax i april/maj måned (rastende på nordtræk)

Forbedringsforslag:

Som Svaleklire. Vil som denne ej kunne bringes til at yngle, da dens ynglebiotop er næringsfattige hedemoser.

Mudderklire

Forekomst:

Som Svaleklire og Tinksmed. Dog er et af de få, dokumenterede danske ynglefund gjort ved Tystrup Sø's bredder i sin tid, og meget tyder på, at der findes en om end yderst beskedne ynglebestand her. Ses i hvert fald sommeren igennem.

Forbedringsforslag:

Som Svaleklire og Tinksmed. Dersom den mulige ynglebestand ved Tystrup Sø skal bringes til at ekspandere op ad ådalen vil det forudsætte mere ro, ligesom flere mudderflader og stenede områder vil begunstige arten.

Hættemåge

Forekomst:

Almindeligt forekommende det meste af året, dog mindre hyppig om vinteren. Yngler ikke i ådalen, nærmeste ynglekoloni er i Gødstrup Engsø mens tidligere kolonier i Holmegaards Mose og Glumsø Sø er forsvundet.

Forbedringsforslag:

Engdrift med græsning/høslæt vil begunstige arten. Hvorvidt der ved en eventuelt egentlig, permanent vandstandshævning vil kunne skabes ynglemulighed for arten (som i Gødstrup Engsø) er uvist.

Stormmåge

Forekomst:

Forekommer året igennem i begrænset antal, men specielt i vinterhalvåret fungerer Tystrup-Bavelse-søerne som overnatningslokalitet for tusindvis af måger, herunder også Stormmåge i meget

store antal. Fugle herfra kan periodevis fouragere i stort tal i Susådalen under vinteroversvømmelser.

Forbedringsforslag:

Generel fugtigørelse kombineret med engdrift vil begunstige arten.

Fjordterne

Forekomst:

Fouragerer fåtalligt men regelmæssigt i selve åen (særligt nedre løb nær Tystrup-Bavelse) og i Tamosen sommerhalvåret igennem. Især på blæsende dage, hvor bølgeslag vanskeliggør fiskejagt i søerne. Har en beskedne bestand (1-3 par) i Tystrup-Bavelse-søerne, og det er utvivlsomt fugle herfra, der ses i åen.

Forbedringsforslag:

Generel forbedring af vandkvaliteten og dermed rigere fiskeliv vil begunstige arten. Egentlig yngel i ådalen er urealistisk grundet forstyrrelse fra kanosejlads (anlægger reden ganske nær vandkanten).

Dværgterne

Forekomst:

Ses meget sjældent fouragerende i åens nedre forløb. Gør regelmæssigt yngleforsøg ved Rejnstrup Holme, og det er sandsynligvis fugle herfra, der af og til ses i åen. Ingen yngleforsøg er lykkedes gennem i hvert fald de sidste 10 år grundet en kombination af forstyrrelser fra kanosejlads og redetrampning (kreaturer).

Forbedringsforslag:

Som Dværgterne.

Sortterne

Forekomst:

Ekstremt sjældent forekommende, dels som strejfgæst under forårstrækket i tidlig maj, dels i efterårsmånederne, hvor 1-2 fugle ofte raster i længere tid i Tystrup-Bavelse Søerne.

Forbedringsforslag:

Våde sjaenge vil begunstige arten, der gerne fouragerer over land/sump (insektæder). Om den nogensinde vil kunne bringes til at yngle er dog tvivlsomt (kun enkelt ynglelokalitet tilbage på Sjælland).

Slørugle

Forekomst:

Enkelte forekomster i lokalområdet i nyere tid. Er tilsyneladende under (gen)indvandring, men ikke konstateret med sikkerhed i ådalen.

Forbedringsforslag:

Engdrift med græsning/høslæt vil begunstige arten, der dog også fordrer redekasser, gerne inden i landbrugets driftsbygninger, hvis den skal etableres sig.

Mosehornugle

Forekomst:

Meget sjælden i området (enkelte iagttagelser kan endog bero på forveksling med Skovhornugle, der visse år fouragerer meget talrigt i ådalen, særligt omkring Vrangstrup). Har ynglet enkelte år i Holmegaards/Porsemoeseområdet.

Forbedringsforslag:

Arten begünstiges af engdrift. Fra marskområdet kendes en præference for grøftekanter i enge. Meget tvivlsomt, om arten kan bringes til at yngle.

Isfugl

Forekomst:

Har ved flere lejligheder gjort yngleforsøg i den nedre del af ådalen (passagen mellem Enemærket og Broby Vesteskov), men skræmmes bort ved starten på kano-sæsonen. Fouragerer hyppigt i Tamosen, og et DOF-initieret projekt vil nu skabe ynglemulighed her i form af opsat kasse. Redefund tillige gjort i Suserup Skov (i roden af vindfælde) og i Kellerød Skov (brinken af opstemmet skovsø). Fouragerer jævnlige i ådalen, især i det nedre løb.

Forbedringsforslag:

Generel forbedring af vandkvaliteten og dermed øget fiskeliv vil begunstige arten. Opsætning af redekasser, f.eks. ved oprensede, vandfyldte afsnørede åslynger i passende afstand fra åløbet (og dermed fri af kano-forstyrrelser) vil begunstige arten, som utvivlsomt vil kunne bringe til at brede sig op i ådalen og tilløbene (Tuel og Ringsted Å).

Sanglærke

Forekomst:

Yngler almindeligt i og langs ådalen, men arten er generelt (på landsplan) gået tilbage i 2. halvdel af 20. årh. for nu at have stabiliseret sig på et niveau på ca. 50% af den anslåede bestand i 1950'erne.

Forbedringsforslag:

Arten vil blive begunstiget af engdrift (græsning og høslæt) og udlægning af overdrevsarealer, men begunstiges ikke af fugtiggørelse.

Digesvale

Forekomst:

Fouragerer jævnlige i ådalen. Ingen ynglekolonier. Overnatningsplads i sensommeren ved Rejnstrup Holme, hvilket generelt betyder flere fugle i området i dagtimerne.

Forbedringsforslag:

Generel fugtiggørelse og kreaturgræsning og dermed rigere insektliv vil begunstige arten. Nedstrøms Tystrup-Bavelse-søerne er set eksempler på, at Digesvale har etableret sig med redekolonier i rødder af vindfælder, der står ud mod vandfladen, og etablering af høje brinker vil tillige kunne begunstige såvel denne som Isfuglen, men svært at pege på konkrete, egnede lokaliteter.

Landsvale

Forekomst:

Fouragerer almindeligt i ådalen. Yngler utvivlsomt almindeligt i og ved landbrugsbygninger langs dalen. Overnatningsplads i sensommeren ved Rejnstrup Holme, hvilket generelt betyder flere fugle i området i dagtimerne.

Forbedringsforslag:

Generel fugtiggørelse og kreaturgræsning og dermed rigere insektliv vil begunstige arten.

Bysvale

Forekomst:

Som Landsvale (anvender dog ikke overnatningspladsen).

Forbedringsforslag:

Generel fugtiggørelse og kreaturgræsning og dermed rigere insektliv vil begunstige arten.

Gul Vipstjert

Forekomst:

Ynglede tidligere almindeligt på engene i Susådalen, men er i takt med deres tilgroning aftaget og i dag tilsyneladende helt forsvundet som ynglefugl (?). Rastforekomster af racen *thunbergi* dog almindelige i første uger af maj og i august/september, hvor der kan være tale om anseelige nedfald efter træk.

Forbedringsforslag:

Engdrift med græsning/høslæt er en forudsætning for artens genetablering i området som ynglefugl, ligesom den vil blive begunstiget yderligere af en generel fugtiggørelse.

Vandstær

Forekomst:

Forekommer som fast overvintrende ved bl.a. Høm, Englerup og Alsted Møller samt ved broen over Susåen ved Vrangstrup. Mindre regelmæssig ved broen over Susåen i Vetterlev og sporadisk ud for skoven ved Sørup og ved Møllebro. Forekommer næppe nedstrøms Næsby Bro, hvor strømhastigheden må anses for at være for lav for arten. (Har ynglet en enkelt gang ved Holløse Mølle nedstrøms Tystrup-Bavelsesøerne).

Forbedringsforslag:

Udlægning af store sten i selve åløbet og skabelse af passager med højere strømhastighed vil begunstige arten. Vil næppe kunne bringes til at yngle grundet generel lav vandstand/strømhastighed i sommermånederne.

Jernspurv

Forekomst:

Forekommer sandsynligvis relativt almindeligt i bevoksninger langs ådalen.

Forbedringsforslag:

(?)

Stenpikker

Forekomst:

Næppe årlig ynglefugl i ådalen. Regelmæssig som trækgæst.

Forbedringsforslag:

Foretrækker tørre, vegetationsfattige arealer. Udlægning af ådalens skrænter som næringsfattige overdrev ('overgræsning') vil utvivlsomt kunne begunstige arten.

Sivsanger

Forekomst:

Næppe regelmæssig ynglefugl i ådalen.

Forbedringsforslag:

Arten foretrækker ikke-limnisk rørskov med spredte buske, og vil utvivlsomt kunne begunstiges af et fugtiggørelsesscenarie med efterfølgende tilgroning, men kun indtil pile- og ellesump breder sig.

Gulbug

Forekomst:

Som Jernspurv.

Forbedringsforslag:

Årsagen til artens generelle tilbagegang er ikke afdækket, men skyldes utvivlsomt forhold i vinterkvarteret. Derfor næppe muligt at pege på forbedringsinitiativer i Susådalen.

Sumpmejse

Forekomst:

Som Jernspurv, men foretrækker dog ældre (sump)skov med døde og døende træer. Bestand ukendt.

Forbedringsforslag:

Vil på meget lagt sit blive begunstiget af et tilgroningsscenarie med skabelse af sumpskov i ådalen.

Rødrygget Tornskade

Forekomst:

Sjældent forekommende. Har muligvis ynglet ved Haugbards Høj, men gør det ikke længere.

Forbedringsforslag:

Som Stenpikker, kræver dog også spredte (tjørne)buske.

St. Tornskade

Forekomst:

Regelmæssig vinterforekomst med en enkelt fugl, typisk omkring Haugbards Høj.

Forbedringsforslag:

Vil blive begunstiget af engdrift under vinteropholdet. Vil ikke kunne bringes til at yngle (foretrækker heder).

Stær

Forekomst:

Yngler utvivlsomt almindeligt i ådalen. Store rasteforekomster i september/oktober.

Overnatningsplads i rørsumpen på Rejnstrup Holme.

Forbedringsforslag:

Engdrift vil begunstige arten, især kreaturgræsning.

Gråspurv

Forekomst:

Yngler utvivlsomt almindeligt ved landbrugsbygninger langs ådalen.

Forbedringsforslag:

Årsagen til artens tilbagegang er uafklaret, hvorfor der ikke kan peges på forbedringsforslag, men øget husdyrhold vil utvivlsomt begunstige arten.

Skovspurv

Forekomst:

Som Gråspurv.

Forbedringsforslag:

Som Gråspurv.

Tornirisk

Forekomst:

Yngler almindeligt i ådalen. Store rasteforekomster (op til 100 fugle) især i efteråret, bl.a. i vedvarende brak.

Forbedringsforslag:

Trives fint med vedvarende brak, men vil utvivlsomt også begunstiges af eng- og overdrevsdrift. Har dog ikke præference for vådbundsarealer, og vil især blive begunstiget ved udlægning af ådalens sidder som overdrev.

Kornværbling

Forekomst:

Meget fåtallig ynglefugl (var tidligere vidt udbredt).

Forbedringsforslag:

Som Tornirisk.

Øvrige fugleforekomster:

Ud over de her oplyste 'listearter' er ådalen kendetegnet ved forekomsten af et bredt register af de for det åbne land karakteristiske fuglearter, hvorved en høj grad af biodiversitet er et bevaringsværdigt særkende for området.

Ved at gennemføre de i indledningen og under de gennemgåede fuglearter anførte foranstaltninger og plejetiltag, vil diversiteten blive styrket/forøget, eftersom der herved sikres begunstigelse af de arter, som ellers kunne være på vej ud af området, eller som netop ikke indfinder sig i det grundet manglende opfyldelse af vilkår.

Henrik Wejdling

Sekretær for DOF-Vestsjælland

Ålehusvej 20

4160 Herlufmagle

Tlf. 51 26 90 56

e-mail: henrik@wejdling.dk

Liste over 'listearter' og deres behov

Dette er en systematisk opført liste over de omkring Øvre Suså regelmæssigt forekommende fuglearter (ynglefugle og/eller trækgæster), der er 'listede' som truede/beskyttelseskrævende enten internationalt, på EU-niveau eller nationalt, og/eller som opfylder kriterierne for udpegning som 'truede og sjældne ynglefugle' i DOFs DATSY-projekt og/eller hvis bevaringsstatus i Danmark officielt er erklæret ugunstig.

For hver art anføres ud over 'listestatus' det anslåede antal ynglepar i hele Danmark (for aktuell forekomst i Øvre Suså henvises til hovedrapporten), krav til levested og forslag til begunstigende aktiviteter, idet listen er tænkt som et inspirationskatalog til, hvordan Øvre Suså kunne genoprettes på en måde, der ville kunne begunstige disse trængte fuglearter og derved bidrage til at stoppe tilbagegangen i biodiversitet inden 2010.

For alle arterne gives endvidere link til nærmere omtale på DOFs hjemmeside.

Ordforklaring:

SPEC: '*Species of European Conservation Concern*'. Opdeles i tre kategorier hvor SPEC 1 omfatter arter på IUCNs rødliste over truede arter på verdensplan, mens SPEC 2 og 3 omfatter arter på IUCNs rødliste over truede arter på europæisk niveau samt arter, der er klassificeret som *i tilbagegang, sjældne, formindskede bestande* eller *lokaliserede i Europa*, idet SPEC 2 anvendes på arter, hvis verdensbestand er koncentreret i Europa.

Bilag I: Omfattet af EF-Fuglebeskyttelsesdirektivets bilag I over arter, som medlemslandene er særligt forpligtigede til at beskytte.

DK-Rød: Omfattet af Danmarks officielle rødliste (2005). RE = Forsvundet, CR = Kritisk truet, EN = Moderat truet, VU = Sårbar, NT = Næsten truet. Arter, der i den officielle liste er anført som forsvundet (RE), men som ikke desto mindre yngler regelmæssigt i Danmark, er medtaget i denne liste. Endvidere er de arter, der opfylder IUCN's kriterier for rødlistning, men som ikke er medtaget i den officielle DK liste, markeret med en note 1), og arter, der ikke er vurderet, men som sandsynligvis ville opfylde IUCN's kriterier, er markeret med note 0).

DK-Gul: Omfattet af Danmarks officielle gul-liste (1997). X = Opmærksomhedskrævende, A = National ansvarsart, Ex = Forsvundet, E = Akut truet, V = Sårbar, R = Sjælden. Kun ynglearter medtaget, og for nationale ansvarsarter således kun de arter, hvor ansvaret (også) gælder ynglefugle.

DATSY: Arter, der er udpegede som truede og sjældne ynglefugle i DOFs overvågningsprojekt af samme navn, dvs. arter, der er truede i Europa, arter med en forhistorie som udbredte danske ynglefugle samt arter, der fungerer som indikatorer for bestemte naturtyper, er under indvandring som danske ynglefugle eller påkalder sig særlig interesse.

Ugunstig bevaringsstatus: Arter, der efter DMU's kriterier p.t. har en ugunstig bevaringsstatus i Danmark (baseret på kriterier herfor i habitatdirektivet).

Art (samt anslåede antal ynglepar og status: ↑= fremgang, → = stabil, ↓ = tilbagegang)	SPEC Bilag I DK-rød DK-gul DATSY	Krav til levesteder og forslag til begunstivelse (fortrinsvis baseret på <i>Grell (1998)</i> samt nyeste forskningsresultater i f.m. DOFs DATSY-projekt og engfuglekampagne m.v.)
<u>Skarv</u> (36.000-41.000)→	- - - AY -	Yngler i kolonier ved fjorde, lavvandede kyster og større søer. Kolonierne anlægges på fredelige øer og halvøer. Rederne anbringes i træer, i krat eller på små, ubevoksede øer og holme, også direkte på jorden. Ro på ynglepladserne og videreførsel af aktuel forvaltningsplan vil begunstige arten.
<u>Rørdrum</u> (200-300)↑	SPEC 3 Bilag I - - -	Yngler i udbredte tagrørskove ved sø- og fjordbredder og i store sumpområder. Foretrækker rørskov med bunddække af lavt vand (mindre prædationsrisiko), og foretrækker tilsyneladende en vis foryngelse af rørskoven (rørskove op til 10 foretrækkes), men er omvendt sårbar overfor rørskeer (yngler fra tidlig marts). 10-20 ha rørskov fordres pr. par.
<u>Hvid Stork</u> (0-2)↓ ' <i>Ugunstig bevaringsstatus</i> '	SPEC 2 Bilag I CR - DATSY	Yngler på bygninger (i andre lande også i træer!) i det åbne land nær større vådområder, ådale eller marskenge. Føden, der består af padde, mus, fisk, orme, græshopper og andre store insekter søges i våde enge eller på marker – typisk i forbindelse med slåning/høst. Således meget knyttet til høslet, og vil blive begunstiget af øgede græsarealer og oversvømmelse af ådale.
<u>Sangsvane</u> (1)→	- Bilag I - - DATSY	De få danske ynglefund har været baseret på undslupne/udsatte fangenskabsfugle, men udbredelsesområdet for de svenske fugle udvides sydpå, hvor arten yngler i næringsrige småsøer med rigelig bredvegetation. Evt. indvandring vil blive begunstiget af bevaring og genopretning af småsøer.
<u>Bramgås</u> (>500)↑	- Bilag I NT - DATSY	Yngler på øer og strandenge med gode græsningsmuligheder samt på klippekyst (Bornholm). Enkelt ynglefund fra ferskvandssø. Hovedudbredelsen p.t. begrænset til Saltholm. Begunstiges af græsning/pleje af strandenge samt beskyttelse mod færdsel i yngletiden.
<u>Pibeand</u> (0-1)→	- - - ⁰⁾ (E) -	De få danske ynglefund er gjort på strandenge, i Vadehavsmarsken og på holme i fjorde. Begunstiges af græsning/pleje af strandenge og friholdelse af strandenge og øer for færdsel i yngletiden.
<u>Knarand</u> (300-500)↑	SPEC 3 - - - -	Yngler på strandenge, på små holme i lavvandede fjorde samt i lavvandede søer og moser. Foretrækker næringsrige vådområder med en rig og varieret forekomst af vandplanter og vandinsekter. Begunstiges af forstyrrelsesfrie småholme samt bevarelse/genopretning af lavvandede søer og moser.

Art (samt anslåede antal ynglepar og status: ↑= fremgang, → = stabil, ↓ = tilbagegang)	SPEC Bilag I DK-rød DK-gul DATSY	Krav til levesteder og forslag til begunstivelse (fortrinsvis baseret på <i>Grell (1998)</i> samt nyeste forskningsresultater i f.m. DOFs DATSY-projekt og engfuglekampagne m.v.)
Krikand (50-250)↓	- - NT - -	Yngler især i moser, navnlig næringsfattige hedemoser samt i lavvandede søer med veludviklet bredvegetation. Kun marginal tilknytning til strandengsmiljøet. Kan begunstiges ved at genoprette og oversvømme tidligere, nu drænedede hedemoser og fugtige lavninger på heder.
Spidsand (50-100)↓	SPEC 3 - NT (V) -	Yngler fortrinsvis på kystlokaliteter som strandenge, strandsumpe eller på små, ubeboede holme. Både på strandenge med lavt og højt græs, men begunstiges af temmelig nedgræssede strandenge m enkelte spredte græs- og sivtuer, hvor reden kan skjules. Sårbar overfor udtørring.
Atlingand (300-500)→	SPEC 3 - - ¹⁾ - -	Yngler i lavvandede søer, moseområder og i enge og ådale med jævnlige forårsoversvømmelser. Foretrækker lavvandede og næringsrige søtyper med rig forekomst af vandinsekter og omgivet af sumpede engarealer. Også på brak- og strandeng, men begunstiges bedst ved flere ferske (og våde) enge.
Skeand (800-1000)→	SPEC 3 - - - -	To primære ynglebiotoper: Næringsrige, lavvandede ferskvandssøer/moser med veludviklet bredvegetation og en rig fauna af vandinsekter <i>eller</i> fugtige strandenge med vandhuller, loer og strandsump. Følsom overfor udtørring og overgræsning. Begunstiges af enge med vinter- og forårsoversvømmelser.
Taffeland (400-600)→	SPEC 2 - - - -	Yngler i næringsrige, lavvandede søer og moser, gerne med veludviklet rørsump, en rig forekomst af vandplanter og med mange vandinsekter. Også fåtallig i brakvand og afsnørede fjorde. Begunstiges af bevarelse/genopretning af lavvandede søer og moser.
Troldand (1000-2000) ↑	SPEC 3 - - - -	Yngler i næringsrige ferskvandssøer, store åer og brakvandslaguner med veludviklet bredvegetation. Kan yngle koloniagtigt og i et vist omfang knyttet til hættemågekolonier. Begunstiges af bevarelse af søer og genopretning af større åer m naturlig bredvegetation.
Hvinand (87-90) ↑	- - - ¹⁾ (R) DATSY	Spontan (ej kasse): Gamle, døende træer v. åbent vand (hulruger). Fortrinsvis skovsøer i løvskov. Kasseopsætning kan afhjælpe manglen på egnede redetræer, ligesom sikring af overstandere langs sø- og åbredder (gl. løvtræer) vil begunstige denne og andre store hulrugere.
Stor Skallesluger (30-36) →	- - NT - DATSY	Arten er hulruger og forekommer spontant (ej kasse) i gamle, døende træer v. åbent vand (typisk v. skovklædte kyststrækninger). Kasseopsætning kan afhjælpe manglen på egnede redetræer, ligesom sikring af overstandere langs kysterne vil begunstige denne og andre store hulrugere.

Art (samt anslåede antal ynglepar og status: ↑= fremgang, → = stabil, ↓ = tilbagegang)	SPEC Bilag I DK-rød DK-gul DATSY	Krav til levesteder og forslag til begunstige (fortrinsvis baseret på <i>Grell (1998)</i> samt nyeste forskningsresultater i f.m. DOFs DATSY-projekt og engfuglekampagne m.v.)
Rød Glente (17-22) →	SPEC 2 Bilag I - ¹⁾ - DATSY	Mosaiklandskab m. skove m. store, gamle træer m. døde grene og gode indflyvningsforhold. Jager udelukkende i åbent land. Er som overvejende ådselsæder meget sårbar overfor giftudlægning. DK burde kunne rumme en bestand på 4-500 par, men har p.t. mindre end 1/20. DOF har udarbejdet en særlig forvaltningsplan for arten , som bl.a. påpeger behov for regulering af giftanvendelse i naturen.
Havørn (10-14) ↑	SPEC 1 Bilag I - ¹⁾ - DATSY	Store, uforstyrrede skovområder m. store, gl. træer m. døde grene og gode indflyvningsforhold. Adgang til uforstyrrede jagtområder med fisk og vandfugle ved indsøer eller fjorde. Mangel på redetræer kan minimeres ved at lade gl. træer få lov til at blive stående i uforstyrrede skovparceller.
Rørhøg (650) →	- Bilag I - - -	Yngler i rørskov, og kan slå sig ned i alle typer af vådområder med veludviklet rørsump af tagrør på våd bund – i de seneste år undertiden også i kornmarker. Fouragerer i ynglesæsonens start udelukkende i vådområder, senere også over marker. Stribebrak langs skel m.v. vil begunstige arten.
Blå Kærhøg (1) ↑	SPEC 3 Bilag I - ⁰⁾ - DATSY	De få danske ynglefund er gjort i marskenge, strandsumpe, heder og hedemoser (åbne biotoper m. lav vegetation). Øget braklægning efter strategisk plan vil utvivlsomt begunstige arten og dens indvandring.
Fiskeørn (1-4) →	SPEC 3 Bilag I RE - DATSY	Store, uforstyrrede skovområder m. store, gl. træer m. døde grene og gode indflyvningsforhold. Adgang til uforstyrrede jagtområder i form af ferskvandssøer eller langsomt-strømmende åer med rigelige fiskeforekomster. Opsætning af redeplatforme og bevaresle af gl. træer vil begunstige arten.
Tårnfalk (2.500) ↑	SPEC 3 - - - -	Yngler såvel i det åbne land som i byer, men ikke i lukket skov. Reden anbringes i hulrum (bygninger, hule træer, kasser) el. gl. kragereder – ofte i tilknytning til åbne, udyrkede arealer m mange gnavere og insekter. Braklægning og øgning af arealer m økologisk drift vil begunstige arten.
Lærkefalk (6-7) →	- - - ¹⁾ - DATSY	Ældre, lysåben nåle- eller løvskov i kombination med åbne, udyrkede arealer, græssede enge og insektrige vådområder. Indikerer god forekomst af guldsmede og småfugle. Flere vådområder i og nær egnede yngleskove vil begunstige arten.
Agerhøne (10.000-15.000) ↓	SPEC 3 - - - -	Her i landet er arten knyttet til agerlandets kultursteppe, hvor den lever året rundt. Undgår skove og byer. Har behov for større indhold af ukrudtsfrøplanter og insekter i marken, som kan opnås ved økologisk drift og/eller dyrkningsfrie bræmmer. Varig stub og rotationsbrak synes også at begunstige arten.

Art (samt anslåede antal ynglepar og status: ↑= fremgang, → = stabil, ↓ = tilbagegang)	SPEC Bilag I DK-rød DK-gul DATSY	Krav til levesteder og forslag til begunstige (fortrinsvis baseret på <i>Grell (1998)</i> samt nyeste forskningsresultater i f.m. DOFs DATSY-projekt og engfuglekampagne m.v.)
Vagtel (200-600) ↑	SPEC 3 - - - -	Yngler her i landet især i græsmarker i agerlandet, men også i dyrkede marker, navnlig kløver og lucerne. Mange ynglefund gjort i ådale, i inddæmninger og på andre lavtliggende arealer (dog også tørrere lokaliteter). Sentynglende, kuld går formentlig ofte tabt v høst. Ekstensiveret drift vil begunstige arten.
Engsnarre (276-298) ↑ ' <i>Ugunstig bevaringsstatus</i> '	SPEC 1 Bilag I VU - DATSY	Yngler fortrinsvis i fugtige enge med en naturlig og varieret engflora upåvirket af kunstgødning og sprøjtegifte. Tolererer ekstensiv græsning eller sent (august) høslet. Trives ikke i kulturgræsser. Engsnarre-venlig høproduktion 3-doblede bestand i et engelsk forsøgsomr. DK forvaltningsplan foreligger.
Hjejle (4-5) ↓ ' <i>Ugunstig bevaringsstatus</i> '	- Bilag I CR (E) DATSY	Yngler udelukkende på meget åbne og tørre hedearealer, der helst skal være helt uden trævækst og med sparsom og kort lyngvegetation. Slåning eller afbrænding af lyng samt fjernelse af trævækst begunstiger arten. DOF har udarbejdet forvaltningsplan.
Vibe (30.000-45.000) ↓	SPEC 2 - - X -	Yngler i åbne biotoper med lavt plantedække som f.eks. enge, strandenge og marker. Tætteste bestande på kreaturgræssede, fugtige strandenge. På dyrkede marker mest på pletter m misvækst eller i sene afgrøder. Begunstiges af høj (grund)-vandstand, kreaturgræsning og ekstensiv drift.
Engryle (340-360) ↓ ' <i>Ugunstig bevaringsstatus</i> '	SPEC 3 Bilag I EN AY(R) -	Yngler på fugtige og kortgræssede brak- og strandenge m vandfyldte eller mudrede pander og loer. Kræver højt grundvandsspejl m bredfyldte grøfter m.v., langsom udtørring og rigt insektliv til medio juli (ungetid). Miljøministeriets Forvaltningsplan for engfugle angiver den rette forvaltning.
Brushane (150) ↓ ' <i>Ugunstig bevaringsstatus</i> '	SPEC 2 Bilag I EN - -	Yngler især på kortgræssede brakvandsenge med svag saltpåvirkning, men også egentlige strandenge m vandfyldte pander og loer. Meget sårbar overfor høje saltkonc og gødsning. Miljøministeriets Forvaltningsplan for engfugle angiver den rette forvaltning.
Dobbeltbekkasin (2.500-3.000) ↓	SPEC 3 - - - -	Yngler i fugtige moser, kær, enge og overdrev. Foretrækker fugtige områder i begyndende tilgroning og klarer sig godt i våde enge og moser, der er tilgroet med halvåben rørsump og spredte pilekrat. Undgår tørre og tætgræssede arealer. Begunstiges af fugtig og blød bund og halvhøj vegetation.
Storspove (390-550) (↑)	SPEC 2 - - - -	Yngler såvel på kreaturgræssede enge ved kysten som åbne og mere tørre klit- og lyngheder. På heder dog gerne i tilknytning til større, fugtige hedemoser. Sjældent på større, vedvarende og ekstensivt udnyttede græsarealer i indlandet. Hedefabrændinger og rydning af opvækst m efterfølgende fåregræsning og genskabelse af tidligere hedemoser vil begunstige arten.

Art (samt anslåede antal ynglepar og status: ↑= fremgang, → = stabil, ↓ = tilbagegang)	SPEC Bilag I DK-rød DK-gul DATSY	Krav til levesteder og forslag til begunstivelse (fortrinsvis baseret på <i>Grell (1998)</i> samt nyeste forskningsresultater i f.m. DOFs DATSY-projekt og engfuglekampagne m.v.)
<u>Rødben</u> (12.000-15.000) → (?)	SPEC 2 - - X -	Yngler især v kysten hvor den foretrækker fugtige strandenge med vandfyldte pander og loer eller halvåben strandsump ud til lavvandede områder eller vader. Også på sumpede/tuede kreaturgræssede ferskeenge v åbne moser/søer i indlandet. Begunstiges af sen udbinding og høj grundvandsstand.
<u>Svaleklire</u> (11-20) ↑(?)	- - - ¹⁾ - DATSY	Åbne skovmoser i nåle- og blandskov, der gerne må have fugtige og bløde mudderflader. Benytter aflagte (Sang)drosselreder. Vil blive begunstiget af flere store og små vådområder i skovene.
<u>Tinksmed</u> (102) ↑ ' <i>Ugunstig bevaringsstatus</i> '	SPEC 3 Bilag I NT - DATSY	Yngler næsten udelukkende i åbne hedemoser samt ved småsøer og kær i hedeområder. Tætteste bestande på meget åbne og træløse heder med mosaik af små og store hedekær, fugtige lavninger og småsøer, helst 2-300 m fra nærmeste skovbryn. Mårettet pleje har fået DK bestand til at vokse.
<u>Mudderklire</u> (0-1) →	SPEC 3 - - - -	De få, pålidelige ynglefund i DK er gjort i sandede og grusede områder som f.eks. vegetationsfattige søer i grusgrave og lignende og stenede søbredder m stor vandstandsvariation over året. Kræver ca 1000 m ² gruset/stenet bredareal/par. Kunne begunstiges ved intelligente retableringsplaner for råstofgrave.
<u>Hættemåge</u> ²⁾ (110.000-125.000) ↓	- - - X -	Yngler i kolonier på små øer og holme i fjorde eller ved kysten samt søer og moser. En voldsom tilbagegang i bestandene formodes bl.a. at skyldes driftsændringer i jordbruget (f.eks. næsten ingen forårsplojning mere). Ændrede driftsrutiner kunne antagelig begunstige arten.
<u>Stormmåge</u> (25.000-30.000) →	SPEC 2 - - X -	Yngler fortrinsvis i kolonier på øer og holme i fjorde ved kysten. Tillige fåtallig i indlandet v næringsfattige hedemoser. Meget sårbar overfor ræv og mink, specielt sidstnævnte, som kan svømme til kolonierne. Begunstiges af intensiveret minkbekæmpelse og færdselsrestriktioner på ynglepladser.
<u>Fjordterne</u> (1.000) →	- Bilag I - - -	Yngler i kolonier på øer og holme i fjorde og ved kysten og kan i højere grad end de andre terner tillige træffes ved indsøer. Slår sig gerne ned i måge/ternekolonier, men kan også yngle solitært. Fleksibel regulering af færdsel ville begunstige arten.
<u>Dværgterne</u> (450-470) → ' <i>Ugunstig bevaringsstatus</i> '	SPEC 3 Bilag I - ¹⁾ - -	Yngler i kolonier på åbne, vegetationsløse sandstrande, i mindre omfang på øer og holme. I sjældne tilfælde desuden ved mudrede eller stenede søbredder. Gode erfaringer med fleksibel beskyttelse af kolonier på Rømø og Fanø og ved Tissø kombineret med anlæg af yngle-ø tæt på bredden.

Art (samt anslåede antal ynglepar og status: ↑= fremgang, → = stabil, ↓ = tilbagegang)	SPEC Bilag I DK-rød DK-gul DATSY	Krav til levesteder og forslag til begunstivelse (fortrinsvis baseret på <i>Grell (1998)</i> samt nyeste forskningsresultater i f.m. DOFs DATSY-projekt og engfuglekampagne m.v.)
<u>Sortterne</u> (58-60) ↓ 'Ugunstig bevaringsstatus'	SPEC 3 Bilag I EN - DATSY	Yngler i kolonier i bl.a. åbne, våde enge med siv- og startuer, i den sjappede, åbne overgangszone mellem kreaturgræssede enge og mere tilgroet sump/mose samt på flydebladsvegetation i lavvandede søer og moser. Afhængig af store insekter på ynglebiotopen. Gode erfaringer med vandstandshævning og pleje af dens få, tilbageværende lokaliteter.
<u>Slørugle</u> (147) ↑	SPEC 3 - - ¹⁾ - DATSY	Yngler som regel i udlænger på gårde nær større udyrkede eng- og mosearealer, hvor den søger føde. Reden anbringes så godt som altid inde i bygninger, og i dag yngler over 90% i opsatte redekasser. Begunstiges af store, åbne, udyrkede enge, moser og græsfælder samt åbning af bygninger/opsætning af kasser.
<u>Mosehornugle</u> (3-4) → (?) 'Ugunstig bevaringsstatus'	SPEC 3 Bilag I VU - DATSY	De få tilbageværende ynglepladser findes på strandenge, i ådale og på øer. Tidligere også i større hede- og moseområder. Uden for Jylland kun på øer m betydelige udyrkede arealer/strandengsområder. Begunstiges tydeligvis af at drængrøfter i brak- og marskenge bevares åbne, samt af ekstensivt drevne, åbne enge, moser og heder.
<u>Isfugl</u> (250-400) ↑	SPEC 3 Bilag I - - -	Yngler ved fiskerige åer og søer med skov- og kratbevoksede brinker. Redehul udgraves i stejl skrænt, helst direkte ud til vandet, men også op til 200 m derfra. Begunstiges af færdselsrestriktioner og opsætning af 'redkasser' hvor redemuligheder er begrænsende faktor.
<u>Sanglærke</u> (1,1-1,3 mio) ↓	SPEC 3 - - - -	Kan klare sig i intensivt dyrkede kornmarker. Begunstiges dog af græssede strandenge, overdrev, brakmarker og økologisk drevne jordbrug (her er bestandstætheden den dobbelte). Derudover af generel ekstensivering af driften og mere heterogent landbrug m større afgrødediversitet.
<u>Digesvale</u> ²⁾ (20.000-40.000) ↓	SPEC 3 - - - -	Graver redeguller i skrænter og klinter af ler eller grus og foretrækker aktive grusgraves stejle, vegetationsfrie skrænter eller kystklinter. Kunne begunstiges af intelligente retableringsplaner for råstofgrave, som tillod stejlskrænter med fortsat erosion.
<u>Landsvale</u> (200.000-250.000) →	SPEC 3 - - - -	Typisk agerlandsart, som er knyttet til menneskelig beboelse, da reden normalt anbringes indendørs i staldbygninger m. dyr – især kreaturhold. Begunstiges af økologiske driftsformer (signifikant flere ynglepar på økologiske brug), og af sikring af adgang til redepladser i husdyrstalde.

Art (samt anslåede antal ynglepar og status: ↑= fremgang, → = stabil, ↓ = tilbagegang)	SPEC Bilag I DK-rød DK-gul DATSY	Krav til levesteder og forslag til begunstivelse (fortrinsvis baseret på <i>Grell (1998)</i> samt nyeste forskningsresultater i f.m. DOFs DATSY-projekt og engfuglekampagne m.v.)
Bysvale (50.000-100.000) ↑	SPEC 3 - - - -	Yngler almindeligt ved større gårde, men også i tæt bebyggede dele af større byer, typisk i afgrænsede kolonier. Begunstiges af en bedre fordeling af husdyrbrugene på flere, men mindre bedrifter, og af økologisk jordbrug, som giver flere insekter. Begunstiges tillige af større tolerance fra husejere overfor redebygning.
Gul Vipstjert (5.000-10.000) ↓	- - - X -	Nærer en særlig forkærlighed for åbne, kreaturgræssede strandenge, men yngler også i fugtige ferskenge i ådale og ved søer og moser. Begunstiges i indlandet af genopretning af våde, kreaturgræssede enge i f.eks. ådalene og i kystregionen af undladelse af gødskning og pesticidanvendelse på strandenge og –overdrev, som fortsat bør græsses ekstensivt.
Vandstær (5) →	- - NT - DASTY	Foretrækker rene vandløb med hastigt strømmende vand og en rig insektfauna m god forekomst af vårfluelarver. Yngler i bornholmske klipper og ved bro- og stemmeværker i (Øst)jylland. Begunstiges af øget vandkvalitet og opsætning af redekasser på egnede lokaliteter samt evt. færdselsrestriktioner.
Jernspurv²⁾ (80.000-120.000) ↓(?)	- - - X -	Ret alm. i nåle- og blandskov og foretrækker skovbryn, nyplantninger, frodigt kystkrat, tilgroede moser, overdrev m krat og buske samt tilvoksede sommerhusområder. Begunstiges af pesticidfrit skov- og havebrug.
Stenpikker (1.000-2.000) ↓	SPEC 3 - - X -	Yngler i åbne, stenede, grusede og vegetationsløse biotoper eller kraftigt nedgræssede enge og er meget kulturbundet (f.eks. i sandet klitterræn, grusgrave og stenbrud samt byggepladser m.v. Tidligere alm også i det åbne land ved stendiger. Begunstiges af friholdelse af åbne, tørre lokaliteter.
Sivsanger²⁾ (3.000-4.000) ↓	- - - X -	Typisk sumpsanger, men foretrækker den mere tørre del af rørsumpen med spredte pilebuske og en varieret plantesammensætning, gerne med græs og urtedække i bunden. Begunstiges- hvis rørhøst – af efterladte, uhøstede holme og randzoner i rørskovene samt naturlig vinter- og våroversvømmelse i ådale.
Gulbug²⁾ (10.000-50.000) ↓	- - - X -	Yngler i frodig kratskov, brede, levende løvtræshegn, småbeplantninger, moser under tilgroning m vedplanter, parker og gl gårdhaver m.v., men aldrig i sluttet skov. En kraftig tilbagegang siden starten af 80'erne lader sig ikke forklare, hvorfor begunstigende initiativer p.t. ikke kendes.

Art (samt anslåede antal ynglepar og status: ↑= fremgang, → = stabil, ↓ = tilbagegang)	SPEC Bilag I DK-rød DK-gul DATSY	Krav til levesteder og forslag til begunstigeelse (fortrinsvis baseret på <i>Grell (1998)</i> samt nyeste forskningsresultater i f.m. DOFs DATSY-projekt og engfuglekampagne m.v.)
Sumpmejsje (10.000-20.000) ↓	SPEC 3 - - - -	Udpræget løvskovsmejsje med særlig forkærlighed for gl løvskov m rig og varieret underskov. Foretrækker fugtige dele (ellesump, sumpskov af birk og pil). (hulruger). Begunstiges af beskyttelse af gl bøge- og egetræer, af hultræer generelt og af naturskovsagtig sumpskov, f.eks. som 'lommer' i kulturskove.
Rødrygget Tornskade²⁾ (1.500-3.000) ↓ (?)	SPEC 3 Bilag I - - -	Lysåbne partier m. overdrevspræg/rigt udbud af store biller – gerne i store skovlysninger, og gerne på arealer hvor store græssere året rundt sikrer forekomst af gødning som levesteder for store biller. Begunstiges af usprøjtede og ugødede, græssede enge og overdrev samt græsningskov m vådområder.
Stor Tornskade (20-25) →	SPEC 3 - - ¹⁾ - -	Yngler på åbne heder under igangværende tilgroning m spredte træer og buske. Især knyttet til overgangszonen ml hede og plantage. Begunstiges af periodevis afbrænding samt rydning af opvækst på åbne lyngheder, herunder ekstensiv fåregræsning.
Stær (400.000–600.000) ↓	SPEC 3 - - - -	Yngler v bebyggelser eller i gammel løvskov (hulruger). Afstand ml redested og fourageringsområde (græsningsarealer) må ikke være for stor. Begunstiges af fortsat afgræsning af betydelige græs- og engarealer i alle dele af landet samt redekasser/bevarelse af hule træer/gl spættereder.
Gråspurv (500.000-1.000.000) ↓	SPEC 3 - - - -	Typisk kulturfølgeart. Findes både i by og på land og yngler kolonivis i hulrum m.v. i bygninger og bliver ved ynglestedet året rundt. Kunne begunstiges ved indretning af nye staldbygninger så redebygning muliggjordes samt ved mere alsidigt og ekstensivt jordbrug og flere fritgående husdyr.
Skovspurv (400-600.000) → (?)	SPEC 3 - - - -	Som Gråspurv, men dog sjælden i bymidten. Yngler i løse kolonier eller solitært, også isoleret fra mennesker (yngler i hule træer m.v.). Kunne begunstiges af bedre adgang til vinterføde i form af frø af små, enårige ukrudtsplanter samt reduceret pesticidanvendelse i jordbrug og haver.
Tornirisk (150.000-300.000) ↓	SPEC 2 - - - -	Knyttet til åbent kulturlandskab med levende hegn, kratbevoksning og spredte buske. Især talrig på overdrev, strandoverdrev og heder, men også i haver og landsbyer. Begunstiges ved at bevare og forøge antallet af udyrkede småbiotoper i agerlandet, herunder usprøjtede randzoner langs hegn.
Kornværpling (40.000-60.000) ↑	SPEC 2 - - X -	Foretrækker åbent, opdyrket agerland, som kun er sparsomt bevokset m træer, og fordrer ukrudtsplanter m.v. året rundt, da den er standfugl. Efter voldsom tilbagegang siden krigen er bestanden stabiliseret i fm. øget braklægning, som tilsyneladende begunstiger arten. Sammenhæng dog ikke klar.

- 0) Arten ej vurderet i f.m. udarbejdelse af rødlisten, men regelmæssigt forekommende som meget fåtallig ynglefugl i DK
- 1) Klassificeret som LC ('Ikke truet') i den officielle rødliste, men opfylder IUCNs kriterier for rødlistning på nationalt niveau (se nærmere i 'Fugle og natur' 3/2005 p. 8 f)
- 2) Blandt de 10 arter med størst tilbagegang i perioden 1976-2003 i DOFs punkttællingsprogram vedr. almindeligt udbredte arter.